In *Ik wil een kind* gaat Dina Tersago op bezoek bij wensouders.

Annemie Struyf maakte de docureeks *Draagmoeders*.

VAN ADOPTIE EN PLEEGZORG
TOT DRAAGMOEDERS EN WENSOUDERS

Tweede kans *voor kinderen (en koppels)*

De Eén-docureeks *Draagmoeders* van Annemie Struyf drukt ons met de neus op de feiten dat een kind krijgen niet voor iedereen evident is. Bovendien zijn er nog heel wat andere gezinsvormen dan het traditionele gezin, vaak ook erg ingrijpend. Niet enkel voor de ouders, maar ook voor de kinderen.

De oproepaflevering van het nieuwe controversiële VTM-programma *Ik Wil Een Kind*, waarin Dina Tersago op zoek gaat naar mensen die via een niet-traditionele gezinsvorm een kind willen, zorgde voor heel wat ophef. En ook Annemie Struyf doorbreekt het taboe in het Eén-programma *Draagmoeders*, waarin ze draagmoeders en wensouders aan het woord laat. Naast wensouders krijgen ook adoptieouders het soms zwaar te verduren. Minister van Gezin Wouter Beke pleitte onlangs voor een adoptiepauze van twee jaar wegens wanpraktijken bij buitenlandse adoptie. Dat leidde tot heel wat verzet. Vele koppels zagen hun droom om via adoptie een gezin te stichten uit elkaar spatten. Een adoptiestop komt er niet, maar wel een herziening van de adoptiewetgeving, in het belang van het welzijn van het kind. Dokter Peter Emmery superviseert als kinder- en jeugdpsychiater van het Universitair Psychiatrisch Centrum KU Leuven de dienst kortverblijf voor kinderen. En hoewel het vaak heel goed gaat, belanden er op de afdeling toch veel kinderen die met pleegzorg of adoptie te maken kregen. ‘Bij ons worden kinderen tussen 6 en 11 jaar die moeilijk gedrag vertonen voor hun omgeving enkele weken ter observatie opgenomen. Dat gaat dan over boosheid, agressie, van huis weglopen...,’ vertelt hij. ‘Door hen op te nemen willen we onder meer nagaan of onderliggend aan die problemen geen bemoeilijkt hechtingsproces ligt. Met andere woorden: is de band tussen het kind en zijn ouder of zorgfiguur

Greet en Karl met Karls zus An, die draagmoeder voor hen was.

DE ZUSSEN VAN **GREET** EN **KARL** ZIJN DRAAGMOEDERS VOOR HUN KINDEREN

‘Het zijn onze eigen kindjes, ze groeien gewoon in een andere buik’

Greet Nelles (35) en Karl Laermans (39) kregen dochter Nova (bijna 3) via draagmoeder An, Karls zus. Voor hun tweede kindje is Greets zus Kaat draagmoeder. Greet kan zelf geen kinderen dragen. Op haar 21ste raakte ze zwaargewond in een verkeersongeval, waarbij onder meer haar bekken werd verbrijzeld. Via het Eén-programma *Draagmoeders* willen ze aan de buitenwereld tonen dat draagmoederschap een mooi verhaal kan zijn. ‘Draagmoederschap kan je niet vergelijken met adoptie of pleegouderschap. Het is net hetzelfde als gewoon ouderschap, met het enige verschil dat de baby negen maanden in een andere buik groeit’, benadrukt Karl. ‘Via ivf werd er een embryo - van mijn zaadcel en Greets eicel - bij mijn zus ingeplant. Na de geboorte konden we ons eigen kindje eindelijk in onze armen nemen. We gaven haar meteen flessenvoeding. Mijn moeder was eerst bezorgd, maar intussen is de hele familie trots.’

Is het een voordeel dat jullie draagmoeders familie van jullie zijn?
Karl: Met eigen familie lijkt het me makkelijker omdat je elkaar kent. Mijn zus An en schoonzus Kaat doen dit uit liefde voor ons. Omdat Kaat nog bezig was met gezinsuitbreiding en An al twee kinderen had, bood An zich eerst aan.
Greet: Met een (schoon)zus kan je makkelijker bepaalde zaken bespreken dan met een vreemde. Je bent ook fysiek closer met elkaar, waardoor het heel natuurlijk is. Toch zijn er afspraken op papier gezet, al hebben die weinig juridische waarde.

Jullie werden onderworpen aan heel wat psychologische testen.
Greet: De grondige screening heeft toch twee jaar geduurd, en begrijpelijk. Het ziekenhuis in Jette, waar we begeleid werden, gaf ons ook een handige vragenlijst met items waarover we vooraf moesten nadenken. Wat doe je als er een vruchtwaterpunctie moet gebeuren? Wat als de draagmoeder iets zou overkomen?
Karl: Bij draagmoederschap is het belangrijk dat de kinderwens van de draagmoeder vervuld is. Mijn zus An vond het fijn dat ze na de bevalling niet zelf voor de baby moest zorgen *(lacht)*. An is heel nuchter en sterk, ze kan alles goed relativeren.

Ben je niet jaloers op je (schoon)zus dat zij je kinderen draagt, Greet?
Greet: Kort na mijn ongeval had ik het er heel moeilijk mee dat ik geen kinderen kan dragen, maar ik heb dat een plaats kunnen geven. Spijtig dat ik een zwangerschap niet kan meemaken, maar jaloers ben ik niet. Ik ben enorm dankbaar, het belangrijkste is dat Nova gezond is. An en Nova hebben wel een speciale band. Nova zelf is te jong om het te begrijpen, maar ze weet dat ze in Ans buik heeft gezeten en dat er in mijn buik geen kindjes kunnen groeien.

Wat waren de grootste hindernissen?
Greet: Ik vond het heel zwaar dat het ziekenhuis mij moest beoordelen voor ze draagmoederschap wilden toestaan. Mijn toekomst lag in hun handen, terwijl ik zo graag kinderen wilde.
Karl: Na de geboorte was de adoptieprocedure heel lastig. Officieel was Nova het kind van mijn zus, zij moest brieven ondertekenen om onze baby af te staan. Wijzelf moesten naar een sessie over adoptie bij Steunpunt Adoptie. Een rechter spreekt dan uit of je je eigen kind mag ‘hebben’. Absurd. Het duurde acht maanden vooraleer Nova officieel ons kind was. Als er een wetgeving rond draagmoederschap komt, hoop ik dat wensouders als officiële ouders worden erkend voor het kind ter wereld komt, en ook dat er geen leeftijdsgrens van veertig jaar komt voor draagmoeders. Uiteindelijk is de leeftijd van de wensouders van belang, het gaat om hún genetisch materiaal. An was al 41 toen Nova geboren werd.

DRAAGMOEDERS,
Eén • woensdag • 20u40

bemoeilijkt of onder druk komen te staan in de voorbije jaren? Dagelijks zie ik hoe belangrijk die hechting is in het regelen van onze emoties. Vaak denken we in de eerste plaats aan de biologische papa en mama, maar daarnaast zijn er zoveel andere zorgfiguren die in het leven van een kind de belangrijkste persoon kunnen zijn. Door de band die kinderen aangaan met die zorgfiguur en het voorbeeld dat hij of zij stelt, leren kinderen omgaan met hun emoties, ook de negatieve zoals angst en onzekerheid. In dat opzicht zijn de moeilijkheden van vele kinderen die bij ons terechtkomen, deels te verklaren door dat hechtingsverhaal. Geregeld worden bij ons kinderen opgenomen die uit een pleegzorg- of adoptiesituatie komen. Maar ik druk erop: het is zeker niet zo dat alle kinderen in zo'n situatie moeilijkheden ondervinden. Wij zien enkel maar de kinderen die echt in de knoei raken en daarom opgenomen worden. We weten uit uitgebreid onderzoek dat deze kinderen een meer dan gemiddeld risico lopen, maar we weten sinds een jaar of tien ook dat we daar veel meer positief weerwerk in de aanpak, behandeling en ondersteuning tegenover kunnen stellen.'

Kedist met haar adoptie-ouders.

BIOLOGISCHE BAND NIET DOORSLAGGEVEND

In een adoptieverhaal ontbreekt de biologische band tussen ouders en kind volledig, en ook een kind dat via een draagmoeder bij een gezin terechtkomt of dat geplaatst wordt in een pleeggezin, moet vaak de band met de biologische moeder voor een groot stuk ontberen. Kan dat een invloed hebben op het hechtingsverhaal of het welzijn van kinderen? 'We definiëren ouderschap vaak enerzijds als biologisch ouderschap', verklaart dokter Emmery. 'En aan de andere kant als een soort permanent samenzijn met je kinderen. Daarvan wijk je af bij adoptie of pleegzorg, maar ook in andere vormen van ouderschap die we tegenwoordig zien, zoals bij koppels van hetzelfde geslacht. Dan heeft het kind dat er komt door eicel- of spermadonatie slechts een biologische band met een van de ouders. Biologie is dus vandaag de dag erg relatief geworden. We weten vanuit gehechtheidsonderzoek ook dat de biologische band niet dé grote doorslaggevende factor is. Wie geadopteerd is toen hij of zij een dag oud was, zal doorgaans een veel idealer hechtingsscenario hebben dan iemand die op zesjarige leeftijd vanuit een oorlogsgebied bij Vlaamse adoptieouders terechtkomt. Dat kind sleurt al een hele rugzak mee met trauma's die het heeft opgelopen, trauma's waar de biologische ouders meestal ook niet zelf voor gekozen hebben. Vaak hebben zij zelf als kind al zo veel meegemaakt dat ze ook geen model hebben meegekregen van hoe het wél moet. Je lost dat niet op door deze kinderen op te vangen in een ander land, en vaak heeft het adoptiegezin ook niet voldoende kennis en ervaring om met zo'n heftige voorgeschiedenis om te gaan. In pleeggezinnen komen ook vaak kinderen terecht met een heel complexe opvoedingssituatie, die voor hen heel belastend was. Dat maakt de risico's groter op een moeilijk hechtingsverhaal, meer dan het ontbreken van de biologische band.' ■

DR. PETER EMMERY

'Moeilijk gedrag bij kinderen is vaak deels te verklaren door het hechtingsverhaal'

MISS BELGIË KEDIST DELTOUR WERD OP HAAR TIENDE GEADOPTEERD IN BELGIË

‘Met het ouder worden vervagen de herinneringen aan mijn geboorteland’

Na vijftien jaar zag Kedist haar biologische vader terug.

‘Ik ben heel dankbaar voor de kansen die ik kreeg als adoptiekind. Ik heb een fijne familie, ik beschouw mijn adoptieouders echt als mijn ouders. Ook al zie ik ze minder sinds ik alleen woon, ik kan altijd bij hen terecht’, vertelt Kedist. ‘Veel mensen denken dat het fout is om een kind uit zijn culturele en religieuze omgeving weg te rukken. In mijn geval klopt dat gedeeltelijk. Ik was al tien jaar toen ik in België arriveerde, eigenlijk al te ‘oud’ om geadopteerd te worden. Ik voelde me als een tweede mama voor mijn kleine broer en zus, en die rol afgeven aan mijn nieuwe adoptiemama was niet makkelijk. Bovendien was de aanpassing aan een land met een andere taal en klimaat groot. Maar met het ouder worden vervagen de herinneringen aan mijn geboorteland en voel ik me vertrouwd met België.’

Heb je het gevoel dat je geadopteerd bent in het belang van je adoptieouders?
Mijn adoptieouders kozen voor adoptie omdat ze zelf geen kinderen konden krijgen en om arme weeskinderen een betere toekomst te schenken. Ze zouden alleen mijn broer en zus adopteren. Dat ze ook mij erbij namen, betekent dat ze het goed voorhadden met ons. Met ons drietjes bleven we toch een beetje bij onze familie. Als ik later geen kinderen zou kunnen krijgen, zou ik zeker ook adoptie overwegen. Alle arme kinderen op de wereld verdienen een tweede kans. Daarom zou ik heel graag, samen met het Pelicanofonds en Miss België, scholen bouwen in Ethiopië, zodat alle kinderen naar school kunnen. Als kind kon ik dat niet, en ik was jaloers op kinderen die dat wel deden. Toen ik in België meteen naar school mocht, was ik heel blij, ook al begreep ik de taal toen niet.

Onlangs bezocht je voor het eerst je biologische vader in Ethiopië. Waarom had je daar nood aan?
Eigenlijk was ik heel boos op mijn vader omdat hij ons had achtergelaten in een weeshuis. Zeker toen ik later hoorde dat hij opnieuw drie kinderen had met onze boze stiefmoeder, die ons niet goed behandeld heeft. Toen ik Miss België werd, was ik klaar voor de confrontatie. Op het moment dat ik hem uiteindelijk zag, veranderden mijn haatgevoelens in vergeving. Die adoptie gaf me veel kansen op een beter leven.

Heb je intussen begrip voor de keuze van je vader?
Toch wel. Hij vertelde dat hij echt straatarm was. Hij verhinderde dat ik in Ethiopië zou geadopteerd worden om meid te zijn, hij wou voor mij een betere toekomst. Ik ging ook in gesprek met mijn toenmalige stiefmoeder, ze gaf toe dat ze fout zat en vroeg om vergiffenis. Ik zal mijn moeilijke jeugdjaren nooit vergeten – het doet nog steeds pijn – maar ik kan ermee leven. Ik ben heel blij dat ik na vijftien jaar eindelijk contact met mijn vader heb. Er is een last van mijn schouders gevallen.

TEKST: VEERLE VAN DE WAL, STEVE STEVENS

Cher

Chers moeder Georgia scheidde van haar vader toen ze zwanger was van haar. Toen Cher twee jaar oud was, werd haar moeder ziek en kwam de zangeres in een pleeggezin terecht. Na een aantal jaren trok ze opnieuw in bij haar moeder om voor haar te zorgen, met de hulp van haar grootmoeder.

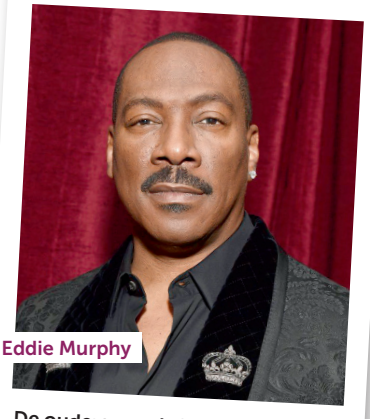

Eddie Murphy

De ouders van de komiek scheidden toen hij drie jaar oud was. Zijn moeder voedde hem en zijn broer op, maar vijf jaar later vernam Eddie dat zijn vader gestorven was. Toen zijn moeder ook voor een lange tijd in het ziekenhuis belandde, werden de twee broers een jaar lang geplaatst bij een pleeggezin.

Marilyn Monroe

Voor de alleenstaande moeder van Marilyn Monroe was het leven geen pretje. Toen ze in de psychiatrie werd opgenomen, belandde haar dochter voor twee jaar in een weeshuis. Later ontfermde een familievriend zich vier jaar over haar. De Hollywoodster heeft haar echte vader nooit gekend.

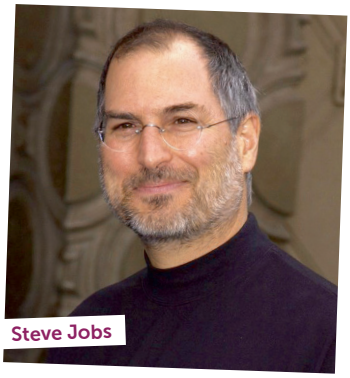

Steve Jobs

De Apple-topman was het kind van een ongehuwde Amerikaanse vrouw en een Syrische migrant. Zij mocht niet met hem trouwen van haar ouders omdat hij moslim was. Vlak na zijn geboorte werd Steve geadopteerd door Paul en Clara Jobs, die hij altijd heeft beschouwd als zijn echte ouders.